

ZAGOTAVLJANJE LOKALNE VARNOSTI: SODELOVANJE REDARSTVA Z DRUGIMI SUBJEKTI

MIHA DVOJMOČ

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
miha.dvojmoc@um.si

Na področju zagotavljanja varnosti v lokalnih skupnostih smo v zadnjem času priča spremembam narave policijskega dela, ki se kažejo s pojavljanjem različnih subjektov zagotavljanja varnosti, ki imajo določena pooblastila na področju zagotavljanja varnosti. Ena izmed primarnih nalog občin je tako skrb za javno varnost in red ter organizacija redarske službe. Te so v zadnjem času postale pomemben člen zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti, saj imajo redarji zakonsko določena pooblastila na različnih področjih. Varnost v lokalni skupnosti je široka kategorija, ki pa ni v celoti pokrita s pristojnostmi redarstev. Posledično je za učinkovito naslavljanje varnostne problematike nujno sodelovanje med različnimi subjekti. Prispevek izpostavlja prednosti vzpostavljanja učinkovitega sodelovanja med redarstvi in drugimi subjekti, ki skrbijo za varnost v lokalni skupnosti, poudarja ključne izzive, s katerimi se sooča sodobno varnostno okolje, ter kako lahko tesno povezovanje med redarstvi in drugimi akterji prispeva k celovitemu varnostnemu pristopu.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.fvv.6.2024.11](https://doi.org/10.18690/um.fvv.6.2024.11)

ISBN
978-961-286-875-8

Ključne besede:
redarstvo,
lokalna varnost,
sodelovanje,
subjekti zagotavljanja
varnosti,
pooblastila redarjev

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.fvv.6.2024.11](https://doi.org/10.18690/um.fvv.6.2024.11)

ISBN
978-961-286-875-8

Keywords:
municipal wardens,
local security,
cooperation,
entities providing security,
powers of municipality
wardens

ENSURING LOCAL SECURITY: COOPERATION OF MUNICIPAL WARDENS WITH OTHER ENTITIES

MIHA DVOJMOČ

University of Maribor, Faculty of Criminal Justice and Security, Ljubljana, Slovenia
miha.dvojmoc@um.si

In the field of ensuring security in local communities, we have recently witnessed changes in the nature of police work. These are manifested by the appearance of various entities providing security, which have certain powers. One of the primary tasks of municipalities is to take care of public safety and order and the organisation of the municipality wardens. Recently, these have become an important part of ensuring security in the local community. They have statutory powers in various areas, but security in the local community is not only their responsibility. In order to effectively address security issues, cooperation between different entities is necessary. The paper highlights the advantages of establishing effective cooperation between municipality wardens and other entities that take care of security in the local community and highlights the key challenges facing the modern security environment and how close these cooperations can contribute to a comprehensive security approach.

1 Uvod

Ena izmed najbolj pomembnih prvin človeštva je varnost. Pomembna je za sam obstoj človeka in za kakovost njegovega bivanja, predstavlja sestavino človekove kakovosti življenja ter pojmuje tudi različne vidike njegovega obstoja in delovanja v družbi kot tudi v naravi (Žnidarič, 2004). Čeprav ima sam pojem varnosti neskončno definicij, pa tista enotna še vedno ne obstaja (Čas, 2010). V zgodovini je bilo s pojmom varnosti povezano predvsem zagotavljanje le-te na državni ravni, pri čemer je bila varnost posameznika zapostavljena. Na državni ravni je bilo z varnostjo povezano predvsem politično in vojaško delovanje oz. preučevanje vojaške moči samih držav in njihove splošne ureditve. Skozi čas je prišla v ospredje tudi posameznikova varnost in tako so se države usmerile v celostno zagotavljanje varnosti (Grizold in Bučar, 2011). Tičar (2015) meni, da mora biti varnost dostopna vsem, opredeljuje pa jo kot inkluzivno javno dobrino, kot temeljna pravica pa je opredeljena v 34. členu »Ustave RS (URS)« (1991).

Zagotavljanje varnosti v lokalni skupnosti moramo razumeti v najširšem pomenu, pri čemer se moramo zavedati, da si občina in država delita odgovornost pri zagotavljanju varnosti v lokalni skupnosti (Sotlar, 2017). Temelji na vzpostavljanju partnerstva, ki povežejo državno in lokalno raven oblasti ter javno in zasebno sfero (Modic, 2015). Sama lokalna varnost skrbi za to, da je zagotovljen red znotraj občine, s čimer je zaščiten prebivalstvo le-te, odvisna pa je predvsem od zagotavljanja varnosti posameznika (Sotlar in Dvojmoč, 2015). V Sloveniji je zagotavljanje varnosti na lokalni ravni urejeno v 21. členu »Zakona o lokalni samoupravi (ZLS-UPB2)« (2007). Za lokalno varnost poleg policije skrbijo tudi redarstvo, inšpekcijske in zasebno varnostne službe ter službe za zaščito in reševanje (Meško idr., 2020).

Redarske službe so postale pomemben dejavnik oz. subjekt pri zagotavljanju javne in prometne varnosti ter tudi javnega reda in miru v lokalnem okolju. Leta 2006 je bil sprejet prvi korak pri določanju in ureditvi redarstva, in sicer »Zakon o občinskem redarstvu Zakon o občinskem redarstvu (ZORed)« (2006). V letu 2017 je bil zakon dopolnjen z dodatnimi pooblastili in pristojnostmi redarjev. Pomemben je predvsem 3. člen zakona, ki določa delovna področja in naloge občinskih redarjev, ki pa so določene tudi v občinskih odlokih in občinskih programih varnosti. Na podlagi nalog in pooblastil, ki jih imajo redarji, jih uvrščamo v nacionalnovarnostni sistem Slovenije (Sotlar idr., 2021). Prav tako imajo redarske službe na določenih področjih

zagotavljanja varnosti enaka pooblastila, kot jih imajo policisti (Sotlar in Dvojmoč, 2015).

Za celovito zagotavljanje lokalne varnosti je izredno pomembno sodelovanje in izmenjava informacij med različnimi subjekti, katerih naloga je zagotovitev varnosti. Praksa sodelovanja med različnimi subjekti prihaja iz tujine, vendar je vse bolj opazna tudi v Sloveniji. Na Nizozemskem, ki ima podobno vizijo, kot je pri nas, se redarstvo povezuje z drugimi subjekti v skupnosti, kot so policija in druge zasebne ter javne institucije (Van Steden, 2015). Pri tem je v Sloveniji omembe vreden 9. člen »ZORred« (2006), ki opredeljuje sodelovanje med redarstvom in policijo. Poleg omenjenega sodelovanja so pomembne tudi druge oblike sodelovanja, ki pa so odvisne od varnostnih situacij v določeni občini, organizacijo redarske službe, interesov samih občin in podobno.

2 Metode

Teoretični del prispevka temelji na analizi primarnih in sekundarnih virov. V sklopu analize teh virov smo pregledali, kako poteka zagotavljanje lokalne varnosti ter kakšno vlogo in pooblastila imajo pri tem redarstva in tudi drugi subjekti, ki so pomembni za varnost v lokalnih skupnostih.

Empirični del temelji na kvantitativni metodi, saj smo v raziskavi uporabili anketni vprašalnik, narejen v spletnem orodju 1KA, ki je bil razdeljen na tri vsebinske sklope. Glede na raziskavo, ki je bila opravljena na Fakulteti za varnostne vede Univerze v Mariboru, lahko bolj podrobno povzamemo sodelovanje redarstev z drugimi subjekti na območju Republike Slovenije. Anketa je bila razposlana vsem redarskim službam v Sloveniji, in sicer 12. 6. 2023 ter zaradi pomanjkanja odgovorov ponovno 20. 7. 2023. Prejetih je bilo 35 odgovorov od skupno 41 redarskih služb, po ponovnem pozivu k sodelovanju pa so prispeli tudi manjkajoči odgovori, tako da je bilo na koncu zbranih vseh 41 odgovorov. Med 41 redarstvi je sodelovalo 36 medobčinskih, tri občinska in dve mestni redarstvi. Pri tem so občinska redarstva Občinsko redarstvo Domžale, Občinsko redarstvo Kamnik in Občinsko redarstvo Ilirska Bistrica. Mestni redarstvi pa sta v Mestni občini Ljubljana in v Mestni občini Murska Sobota.

Omejitve raziskave vidimo v tem, da so redarske službe v Sloveniji preobremenjene in so bile zato ankete izpolnjene »na hitro«. Glede na to lahko rečemo, da poglobljenega vpogleda v tematiko nismo pridobili. Dodatno omejitev predstavlja

možnost podajanja netočnih odgovorov in pričakovanih odgovorov, ki so v skladu z interesi občine, v kateri redarstva delujejo.

3 Raziskava

3.1 Zagotavljanje lokalne varnosti in redarstva v Sloveniji

Pri zagotavljanju lokalne varnosti obstaja razlika med lokalnimi skupnostmi v urbanih in ruralnih okoljih, ki vpliva na način zagotavljanja varnosti. Predvsem v Sloveniji je meja med urbanih in ruralnimi okolji pogosto zakrita, zato jih je težje razlikovati. Ruralna okolja imajo nizko gostoto prebivalstva in predvsem nerazvito okolje (Pruitt, 2008), v urbanih okoljih pa je prisotna visoka gostota prebivalstva ter tudi razvitost okolja/infrastrukture (National Geographic, n. d.). Za ruralna območja je značilen tudi močnejši občutek pripadnosti, medsebojnega zaupanja in kakovosti medosebnih stikov ter višja stopnja neformalnega družbenega nadzora, solidarnosti, vključenost prebivalcev v lokalne zadeve in podobno (Pirnat in Meško, 2020). Vse to so tudi razlogi, da je stanje varnosti v ruralnih okoljih boljše.

V lokalnih skupnostih sta občina in država tisti, ki si delita odgovornost pri zagotavljanju varnosti, vseeno pa je država tista, ki zakonsko določa naloge, pooblastila in druge pristojnosti subjektom, ki skrbijo in zagotavljajo varnost. Čeprav je vloga države izredno pomembna, pogosto pride do oblikovanja različnih strategij v samih lokalnih skupnostih. Te strategije so zaradi poznavanja problema in drugih okoliščin lahko pomembnejše od tistih, ki jih določa država (Sotlar, 2016). Ker na samo razvitost sistema za zagotavljanje varnosti vplivajo različni dejavniki, imajo občine te sisteme razvite zelo različno. Večje občine imajo v svojem sistemu več organizacij in subjektov, predvsem pa je izredno pomembno, da so viri ogrožanja in stopnja varnosti čim bolj natančno določeni (Sotlar, 2015). Čeprav je izvor virov ogrožanja na lokalni ravni najpogosteje v nacionalnem, nadnacionalnem in globalnem okolju, pa se posledice izražajo predvsem v lokalnem okolju (Sotlar in Tominc, 2012). Za zagotavljanje lokalne varnosti skrbijo različni subjekti, med katerimi ima primarno vlogo policija, poleg nje pa so to še redarske službe, občinske inšpekcije, zasebna varnostna podjetja, zasebni detektivi, pravosodna policija, vojaška policija, carinske službe in podobno. Pomembno vlogo imajo tudi civilna zaščita, gasilci in zdravstvene ustanove, ki s svojim delovanjem bistveno prispevajo k splošni javni varnosti lokalne skupnosti (Eman in Bulovec, 2021).

Redarstvo je eden izmed pomembnih subjektov pri zagotavljanju lokalne varnosti. Kot že predhodno omenjeno, je temeljni zakon občinskega redarstva Zakon o občinskem redarstvu iz leta 2006 (»ZORred«, 2006), ki je bil leta 2017 spremenjen z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o občinskem redarstvu (»Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o občinskem redarstvu (ZORed-A)«, 2017), zakonsko pa občinsko redarstvo urejajo tudi Zakon o varnosti cestnega prometa (»Zakon o varnosti cestnega prometa (ZVCP-1)«, 2008) ter Zakon o varstvu javnega reda in miru (»Zakon o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1)«, 2006). Primarne naloge redarstva so nadzor cestnega prometa v naseljih; nadzor varnosti občinskih cest, poti in rekreacijskih površin; nadzor nad občinskimi javnimi potmi ter vzdrževanje javnega reda in miru (»ZORred-A«, 2017). Občinsko redarstvo opravlja naloge, ki spadajo med izvirne naloge občine, kar pomeni, da so občine pri tem samostojne (Jeršin, 2008) in lahko samostojno ustanovljajo občinsko redarstvo z odlokom, ki ga na predlog župana ali županje sprejme občinski svet (»ZORred-A«, 2017). Občine prav tako sprejemajo občinske programe varnosti, ki določajo obseg ter naloge občinskega redarstva (»ZORred-A«, 2017). Lavtar in Kečanovič (2007) navajata, da je občinski program varnosti strateški dokument. V njem so opredeljena izhodišča za zagotavljanje varnega in kakovostnega življenja prebivalcev občine. Bistvo programa kot dokumenta je načrtno zagotavljanje kakovosti prostora v občini. To pomeni predvsem zadovoljstvo občanov z okoljem. Kakovosten javni prostor je opredeljen kot zadovoljiva stopnja javne varnosti in javnega reda: z občinskimi cestami, ulicami, parki in drugimi odprtimi prostori, ki so čisti, urejeni in predvsem varni. Program mora določati tudi splošne cilje in ukrepe za doseganje ciljev. Zasnovan mora biti razvojno in imeti priporočila in smernice, ki se uporabljajo kot smerokaz pri uresničevanju letnih programov dela občinskih redarjev oziroma občinske službe in pri razpolaganju s finančnimi sredstvi občine. Je pomemben dokument pri določanju delovanja občinskega redarstva, v katerem so opredeljena tudi izhodišča za zagotavljanje varnosti v občini ter cilji in ukrepi. Program naj ne bi poudarjal le sodelovanja redarstva s policijo, temveč tudi sodelovanje z drugimi akterji, ki zagotavljajo varnost. V Sloveniji imamo 212 občin, v katerih deluje 41 občinskih, medobčinskih in mestnih redarstev. Pri tem se manjše občine lahko med seboj združijo v medobčinsko redarstvo ali pa ustanovijo organ skupne občinske uprave (Dvojmoč, 2017).

Pooblastila, ki jih ima občinski redar pri opravljanju svojih nalog, so določena v 10. členu »ZORred-A« (2017), in sicer:

- opozorilo;
- ustna odredba;
- ugotavljanje identitete;
- varnostni pregled osebe;
- zaseg predmetov;
- zadržanje osebe;
- uporaba telesne sile, sredstev za vklepanje in vezanje ter plinskega razpršilca (prisilna sredstva).

Prvo izmed pooblastil je opozorilo, s katerim redar osebo le opozori in s tem prepreči prekršek. Naslednje pooblastilo je v 11. členu »ZORred-A« (2017) določena ustna odredba, s katero redar daje ukaz, obvezna navodila in prepovedi ter odreja ukrepe in dejavnosti. Sledi ugotavljanje identitete, pri čemer občinski redar ugotavlja identiteto osebe, ki vzbuja sum s svojim obnašanjem in ravnanjem na določenem kraju ali času, da bo storila, izvršuje ali je izvršila prekršek ali kaznivo dejanje. Identiteto preverja z zahtevo po izročitvi javne listine s fotografijo osebe. V primeru, da je oseba zakrita ali zamaskirana lahko zahteva, da se odkrije, prav tako lahko v primeru, da dvomi o pristnosti javne listine ali je oseba nima oz. identitete ni mogoče ugotoviti, opravi razgovor, v katerem preverja podatke z uporabo drugih listin, s pomočjo oseb ali na kakšen drug način. V skrajnem primeru, ko identitete ne more ugotoviti, lahko le-to zahteva od policije. V 13. členu »ZORred-A« (2017) je določeno zadržanje osebe, s katerim občinski redar omeji gibanje osebi v postopku, pri čemer ji mora pojasniti razlog in na njeno zahtevo tudi predviden čas pridržanja. Pridrži lahko osebo, katere identiteto mora ugotoviti; osebo, ki jo zaloti pri storitvi kaznivega dejanja, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti; storilca prekrška. Zadržanje sme trajati, dokler je to nujno za izvedbo postopka oz. do prihoda policistov ali uradne osebe drugega prekrškovnega organa, vendar največ eno uro od začetka postopka. V 14. členu »ZORred-A« (2017) je določena uporaba prisilnih sredstev, in sicer sme sredstva za vklepanje in vezanje redar uporabiti, če se oseba upira zadržanju, zaradi odvrnitve napada ali zaradi preprečitve samopoškodbe osebe. Telesno silo sme uporabiti, če ne more drugače obvladati osebe ob omenjenih pogojih. Plinski razpršilec sme uporabiti, če so izpolnjeni pogoji telesne sile in ne more uporabiti milejšega prisilnega sredstva. Pri tem prisilnih sredstev ne sme uporabiti proti otrokom, vidno bolnim, starim, onemoglim osebam, vidno težkim invalidom in vidno nosečim ženskam, razen v primerih, ko je to nujno za

obvladovanje njihovega upiranja zadržanju, odvrnitve njihovega napada ali preprečitve samopoškodbe osebe (»ZORred-A«, 2017).

3.2 Sodelovanje redarstva z drugimi subjekti v lokalni skupnosti

V 9. členu »ZORred-A« (2017) je navedeno, da redarji pri opravljanju nalog in pooblastil sodelujejo s policisti. V primeru, če občinski redarji naloge opravljajo skupaj s policisti, so dolžni ravnati po navodilu policista oziroma vodje policijske enote (»ZORred-A«, 2017). Dvojmoč (2017) omenja izziv, ki ga predstavlja sodelovanje med državno policijo v lokalnem okolju in redarji pri zagotavljanju varnosti ljudi. Pri tem je glavni cilj razvoj konstruktivnega odnosa sodelovanja in ne tekmovanja, za to pa je pomembno predvsem medsebojno zaupanje. Občinski redarji so pri svojem delu dolžni voditi postopke strokovno, kar pomeni, da so tudi odgovorni za svoje odločitve in dejanja, policisti pa nanje ne smejo imeti vpliva. Vseeno mora policist od redarja prevzeti postopek, če ugotovi, da bo le-ta storil kaznivo dejanje (Jeršin, 2008). S kakovostnim delom in izobrazbo so lahko občinska redarstva enakovreden partner policije, saj gre predvsem za naloge, ki potekajo hkrati, s tem pa se obremenjenost policije zmanjšuje (Dvojmoč, 2017).

V lokalni skupnosti so subjekti zagotavljanja varnosti poleg občinskega redarstva predvsem posvetovalna telesa samoupravnih skupnosti, območne policijske postaje, nevladne organizacije in sile za zaščito, reševanje in pomoč, kamor so uvrščene tudi Civilna zaščita, gasilci, zdravstvene postaje ter Rdeči križ (Regijski NVO center, 2010; Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje, 2014; »ZLS-UPB2«, 2014; »Zakon o organiziranosti in delu v policiji (ZODPol)«, 2013). Pri svojem delu redarstva ne sodelujejo le s policijo, temveč tudi z drugimi subjekti za zagotavljanje varnosti. Taka sodelovanja se kažejo predvsem na področju prekrivanja in v primerih, ki presegajo pristojnosti redarstev.

Posvetovalna telesa samoupravnih skupnosti ustanovijo občine v okviru svojega delovanja. Samoupravne lokalne skupnosti glede na svoje potrebe ustanavljajo sosvete, svete, komisije in tudi druge oblike sodelovanja. Glavne naloge posvetovalnih teles so predvsem analiziranje varnostnih razmer znotraj lokalne skupnosti, oblikovanje strategije s področja varnosti, izvajanje različnih projektov, ustanavljanje delovnih skupin, organizacija okroglih miz in podobno (Meško idr., 2012). Kot že omenjeno, je sodelovanje med redarstvom in policijo zelo pomembno. Pri tem ima pomembno vlogo tudi vodja policijskega okoliša, ki opravlja predvsem

preventivne naloge, ugotavlja kriminalna žarišča, sodeluje pri njihovem nadzoru, sodeluje s prebivalci, organizacijami in društvi, predava v šolah in vrtcih, svetuje občanom, jim izdaja različna opozorila in podobno (Policija, n. d.). Prav tako so pomembne sile za zaščito, reševanje in pomoč. To so enote, ki so organizirane na ravni države, lokalnih skupnosti, gospodarskih družb, zavodov in drugih organizacij. Njihova vloga je skrb za zaščito, reševanje in pomoč ob naravnih in drugih nesrečah. Delijo se na poklicne, prostovoljne in dolžnostne, lahko pa so tudi kombinirane, torej poklicne in prostovoljne skupaj (Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje, 2014). Znotraj samega sistema zaščite in reševanja so gasilci tisti, ki imajo največjo in najbolj prepoznavno institucijo, ki posreduje v primerih požarov, poplav in preostalih naravnih in drugih nesrečah. Med drugim opravljajo tudi preventivne naloge, ki so povezane z varstvom pred samimi požari, zaščito ljudi in premoženja (GOV.si., n. d. a.). Eden izmed subjektov, ki je prav tako pomemben za zagotavljanje lokalne varnosti, so tudi javne zdravstvene službe, ki zagotavljajo primarne, sekundarne in terciarne zdravstvene storitve, poleg pa uvrščamo tudi službo za nujno medicinsko pomoč, reševalne prevoze in preskrbo z nujnimi zdravili (GOV.si., n. d. b.). Med druge subjekte prištevamo tudi gorsko reševalno zvezo, ki je zadolžena za zagotavljanje zaščite, pomoči in reševanja v gorskem svetu. Izvaja tudi preventivne in druge akcije, vseeno pa je glede svojega območja delovanja geografsko precej omejena (Gorska reševalna zveza Slovenije, n. d.). Pri samem zagotavljanju lokalne varnosti je pomembno tudi spoštovanje zakonov in drugih predpisov, pri čemer imajo pomembno vlogo inšpektorji, ki izvajajo nadzor z namenom varovanja javnega interesa, ter interesa pravnih in fizičnih oseb (GOV.si., n. d. c.). Delo inšpekcijskih služb je usmerjeno v preverjanje ustreznosti ravnanja subjektov v skladu s predpisi in zakoni (Dvojmoč, 2017). Ena izmed dejavnosti zagotavljanja varnosti je tudi zasebno varovanje, ki skrbi za varovanje ljudi, objektov in premoženja ter javnega reda in miru na zasebno varovanem območju (GOV.si., n. d. d.).

Ker je zagotavljanje lokalne varnosti izredno pomembno, mora biti nad izvajanem delom zagotovljen tudi nadzor nad zakonitostjo dela občinskih organov, občinskih uprav in občinskih redarstev, za kar je pristojno Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije. Prekrške nezakonite reprodukcije, uporabo uniform in označbe občinskega redarstva pa obravnava Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve (Ministrstvo za notranje zadeve RS, n. d.). Nadzor nad izvajanjem nalog redarstva, ki so določene z občinskimi predpisi, izvaja župan (»ZORred-A«, 2017), kot že omenjeno, pa je pomembna tudi vloga občinske inšpekcije, ki prav tako

sodeluje z redarstvom. Pri tem ima redarstvo že omenjena pooblastila, ki so določena v zakonu (»ZORred-A«, 2017), za pooblastila občinske inšpekcije pa veljajo določbe »Zakona o inšpekcijskem nadzoru (ZIN-UPB1)« (2007), ki pooblastila določajo zelo široko (Dvojmoč, 2017).

Sodelovanje redarstva z različnimi subjekti pri zagotavljanju lokalne varnosti je potrebno, saj je le-tako zagotovljena celovita varnost. Vseeno je v »ZORred-A« (2017) opredeljeno le sodelovanje redarstva s policijo, pri čemer sodelovanje z vsemi drugimi subjekti ni opredeljeno, zato so pri tem pomembni predvsem komunikacija in protokoli na lokalni ravni v posameznih občinah. Prav tako lahko občinska redarstva s pravilno organizacijo pripomorejo k povečanju varnosti v celoti, predvsem kadar je govora o sodelovanju s policijo, ko z le-to sodelujejo kot partner in ne kot podrejeni organ (Dvojmoč, 2017). Za zagotavljanje medsebojnega sodelovanja med redarstvom in policijo skrbita tako župan kot tudi vodja organizacijske policijske enote, ki sta pristojna za območje občine (»ZORred-A«, 2017). Občinska redarstva imajo pomembno vlogo pri zagotavljanju lokalne varnosti in prispevajo del tudi k zagotavljanju nacionalne in globalne varnosti. Zaradi tega jih umeščamo ob bok policiji in tudi drugim subjektom, ki skrbijo za varnost prometa ter javnega reda in miru in podobno (Dvojmoč, 2017).

4 Rezultati raziskave

Cilj ankete je bil ugotoviti, s katerimi subjekti mora redarstvo nujno sodelovati, na katerih področjih je sodelovanje potrebno, zakaj in podobno. Ugotovljeno je bilo, kot že večkrat poudarjeno, da je sodelovanje med redarstvom in policijo najpogosteje. Anketiranci so v kar 83 % izpostavili, da je sodelovanje s policijo nujno potrebno, kar je posledica dejstva, da je policija najpomembnejši subjekt zagotavljanja varnosti na splošno. Omenimo lahko tudi, da so naloge redarstev podobne nalogam policije na področjih zagotavljanja javnega reda in miru ter na področju cestnega prometa. Z medsebojnim sodelovanjem lahko subjekta prav tako zmanjšata pomanjkanje kadra, ki je prisotno pri obeh službah, poleg tega pa je tudi za ugled in vidnost v skupnosti pomembno, da redarstvo in policija med seboj tesno sodelujeta. Kot tudi že omenjeno, je sodelovanje redarstva z drugimi subjekti zagotavljanja varnosti odvisno predvsem od varnostnih potreb same občine, kar je določeno v občinskih dokumentih, saj le-to v zakonu ni opredeljeno oz. predvideno. Od samih občin je odvisno, kakšna je potreba po sodelovanju redarstva z drugimi subjekti. Na področju zagotavljanja javnega reda in miru je v 73 % izražena tudi

nujnost sodelovanja z varnostnimi službami, na področju varovanja okolja pa sodelovanje z inšpektorati in čuvaji – nadzorniki. Redarstva lahko delujejo le na področjih, na katerih imajo pristojnosti in pooblastila, zato je v primeru naravnih in drugih nesreč ter izrednih dogodkov nujno sodelovanje s civilno zaščito, gasilci in reševalci. Na področju svetovanja, izmenjave dobrih praks in mnenj je pomembno tudi sodelovanje redarstev z redarstvi drugih občin, tujimi lokalnimi policijami in tudi izobraževalnimi institucijami. Omenili bi tudi, da najverjetneje zaradi razlik med področji dela sodelovanja z detektivi skorajda ni oz. v anketi ni bilo izpostavljeno.

Pri vprašanih, navezujočih se na nujnost sodelovanja redarske službe, je bilo izpostavljeno tudi sodelovanje z inšpektoratom, ki je subjekt, s katerim na dnevni ravni redarstva najpogosteje sodelujejo. Čeprav se glede na tesno sodelovanje med redarstvi in policijo to zdi presenetljivo, pa le-to izhaja predvsem iz dejstva, da sta tako redarstvo kot inšpektorat del občinske uprave. Ravno zaradi tega je njuno sodelovanje pomembno, saj so dobri odnosi, zagotovitev varnosti v občini ter izmenjava informacij v interesu občinske uprave. Na področju zaščite živali pa se prepleta sodelovanje med redarji, inšpektorji in tudi policisti.

Anketiranci so izpostavili tudi omejitve, ki po njihovem mnenju onemogočajo nadgradnjo sodelovanja, in kot pravijo je težava predvsem v kadrovske podhranjenosti pri vseh subjektih, ki zagotavljajo varnost. Izpostavili so tudi dejstvo oz. težavo, da večina redarstev nima vzpostavljenega centra za komunikacijo. To predstavlja težavo predvsem pri sodelovanju z interventnimi službami. Primarni problem je izpostavljen pri sodelovanju med občinsko upravo in državo, ki bi morali okrepiti kadrovske zasedenost redarskih služb, pri čemer bi bilo treba začeti vpeljevati spremembe na državni ravni, kar bi občinskim upravam omogočalo, da bi redarje bolje plačale. Posledično bi bilo zanimanje za zaposlitev v redarstvu večje in pritegnilo bi nov kader. Anketiranci so v anketi omenili tudi, da področje delovanja redarjev izven krajevne pristojnosti v času izrednih razmer ni dobro urejeno in potrebuje spremembe. Težava je predvsem v tem, da po trenutni zakonodaji redarji lahko delujejo le na območju svoje občine, ne glede na to, da se je v preteklosti že izkazala potreba po njihovi pomoči tudi v drugih občinah. Izpostavljeno je tudi, da drugi subjekti, ki zagotavljajo varnost, ne poznajo dela redarskih služb, njihovih pristojnosti in pooblastil, zaradi česar se ti subjekti za sodelovanje z redarstvi ne odločajo. Na podlagi tega lahko dorečemo, da je potrebna večja promocija redarskih služb, saj predstavljajo pomemben subjekt zagotavljanja varnosti na prometnem področju in tudi na področju javne varnosti.

Rezultati raziskave so prikazali, da večina anketirancev slabih praks na področju medsebojnega sodelovanja med subjekti ni prepoznala. Omenili so tudi, da je obseg sodelovanja redarstev z večino subjektov na zadostni ravni, pri čemer je učinkovitost najvišja pri sodelovanju s civilno zaščito, gasilci in policijo. Zaradi že omenjene kadrovske podhranjenosti pa redarji svojega dela ne morejo opravljati v želenem obsegu. Ne glede na pomanjkljivosti pa je ohranjanje dobrega sodelovanja in izmenjevanje informacij med subjekti ključno za zagotavljanje varnosti v lokalnih skupnostih. Iz raziskave smo ugotovili tudi, da sama organiziranost redarstev ne vpliva na sodelovanje z drugimi subjekti.

Kot že omenjeno, na dnevni ravni redarstva najpogosteje sodelujejo z inšpektoratom, medtem ko na tedenski in mesečni ravni prevladuje sodelovanje redarstev s policijo. Na letni ravni je sodelovanje z vsemi subjekti v različnem obsegu, večina redarstev pa na letni ravni najpogosteje sodeluje z gasilci, redarskimi službami drugih občin in z reševalci. Gorska reševalna služba je subjekt, s katerim redarstva nikoli ne sodelujejo, razlog za to pa je predvsem v specifikah določenih območij in pa samem delu redarstev.

Za izboljšanje sodelovanja redarstva z drugimi subjekti pri zagotavljanju lokalne varnosti je treba zakonsko opredeliti naloge, potek sodelovanja in druge pomembne segmente, ki vključujejo vse subjekte, ki bi med seboj lahko sodelovali oz. sodelujejo. Pri tem je treba izvajati tudi različna izobraževanja in usposabljanja, preko katerih bi se krepili njihovi medsebojni odnosi, s čimer bi se izboljšalo tudi sodelovanje med njimi. Omenili smo, da težavo predstavlja predvsem pomanjkanje kadra. Odprava te ovire oz. povečanje kadra bi izboljšalo tudi sodelovanje z drugimi subjekti in omogočilo več sodelovanj. Razmisliti bi bilo treba tudi o zakonskih spremembah, ki bi predvidevale in definirale sodelovanje redarstev tudi z drugimi subjekti zagotavljanja varnosti na lokalni ravni in ne le s policijo. Z okrepitevijo zavedanja lokalnih oblasti o dejanski pomembnosti redarskih služb bi se spremenil pogled na njihovo delovanje, kar bi posledično vodilo v večji interes za sodelovanje drugih subjektov z redarstvi.

5 Razprava in zaključek

Zagotavljanje varnosti v lokalni skupnosti je izredno pomembno, za kar skrbijo različni subjekti, ki morajo za to, da je varnost zagotovljena, med seboj tudi sodelovati. To pomeni, da zagotavljanje lokalne varnosti temelji na vzpostavitvi

partnerstva med njimi (Modic, 2015), kar zagotavlja red znotraj občin in s tem zaščito prebivalstva (Sotlar in Dvojmoč, 2015). Subjekti, ki skrbijo za varnost v lokalnem okolju, so redarstvo, policija, inšpekcijske službe, zasebnovarnostne službe, službe za zaščito in reševanje in drugi subjekti (Meško idr., 2020), ki so prav tako pomembni.

Vse bolj pomembno vlogo v lokalni skupnosti ima redarstvo, ki svoje naloge opravlja na podlagi pooblastil, ki so določena z zakonom (»ZORred-A«, 2017). Pri svojem delu najpogosteje sodeluje s policijo, kar je prav tako opredeljeno v zakonu (»ZORred-A«, 2017), sodelovanje z vsemi drugimi subjekti pa temelji predvsem na medsebojnem povezovanju in medobčinskih protokolih ter na občinskih programih varnosti. Drugi subjekti imajo pomembne vloge pri zagotavljanju lokalne varnosti v primerih, ki presegajo pristojnosti in pooblastila redarstva, vseeno pa le-to ni določeno v zakonih ali drugih aktih. Za izboljšanje področja sodelovanja različnih subjektov z redarstvom bi bilo treba to področje nujno zakonsko opredeliti in določiti naloge, povezave, pooblastila ter kdaj in na kakšne načine lahko subjekti med seboj sodelujejo in delujejo.

V našem prispevku smo proučevali sodelovanje redarstva z drugimi subjekti zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti, pri čemer so sodelovala vsa redarstva v Sloveniji. Anketiranci so izpostavili svoja mnenja glede pomembnosti sodelovanja z drugimi subjekti, različnimi področji sodelovanja, omejitvami pri sodelovanju in podobno. Kot že večkrat omenjeno je sodelovanje redarstev z drugimi subjekti izredno pomembno, ne glede na dejstvo, da je zakonsko določeno oz. predvideno le sodelovanje med redarstvi in policijo. Opredeljene so bile tudi težave redarstev, ki so v veliki večini pomanjkanje kadra, nepoznavanje pristojnosti in pooblastil, birokratske ovire, tehnična oprema in sam interes za sodelovanje. Na vseh omenjenih področjih so mogoče izboljšave in spremembe, ki bi krepko pripomogle k delovanju redarstev, njihovemu sodelovanju z drugimi subjekti in tudi varnosti na lokalni ravni. Nujne so tudi zakonske spremembe, s katerimi bi bile zakonske opredelitve jasno določene.

Pri pregledu izbrane literature smo ugotovili, da raziskava, ki bi se v tako širokem pogledu usmerila na delovanje redarstev in njihovo sodelovanje z drugimi subjekti zagotavljanja varnosti, v Sloveniji še ni bila izvedena. Večina drugih prispevkov temelji na analizi pisnih virov, tako domačih kot tujih, na podlagi katerih je narejena primerjava in razprava. Ob tem bi za prihodnost priporočili izvedbo dodatnih

raziskav, s pomočjo katerih bi se področje redarstva lahko začelo izboljševati in s katerimi bi pridobili tudi več informacij in podatkov o njihovih pomanjkljivostih, težavah in omejitvah.

Ključno je predvsem zavedanje, da je sodelovanje med različnimi subjekti nujno, saj se s tem zagotavlja lokalna varnost, zaradi katere so posamezniki varni pred različnimi dejavniki, nesrečami, posledicami in podobno. Poleg tega menimo tudi, da je skupno izobraževanje in usposabljanje subjektov lahko zelo koristno, prav tako pa bi moralo biti tudi samo prebivalstvo lokalne skupnosti izobraženo o delovanju teh subjektov, saj bi s tem lahko tudi sami pripomogli k višji varnosti v različnih okoliščinah. Pri tem je pomembno predvsem dojetje teh subjektov, da je njihovo sodelovanje nujno potrebno in ni le aktivnost ali dokazovanje moči, saj ima le-to lahko negativne posledice, pri čemer so v najslabšem položaju prav prebivalci lokalnih skupnosti.

Viri in literatura

- Čas, T. (2010). *Zasebno varovanje in nekatere druge oblike nedržavnega varovanja*. Čas – Zasebna šola za varnostno izobraževanje.
- Dvojmoč, M. (2017). Občinska redarstva v Sloveniji – analiza dosedanjega razvoja in pogled v prihodnost. *Varstvoslojce*, 19(1), 80–98.
- Eman, K. in Bulovec, T. (2021). A case study of rural crime and policing in Pomurje region in Slovenia. *Journal of Rural Studies*, 85(1), 43–51. 10.1016/j.jrurstud.2021.05.01
- Gorska reševalna zveza Slovenije. (n. d.). *Kaj je GRZS in kaj so društva GRS*. <https://www.grzs.si/o-grzs/predstavitev/>
- GOV.si. (n. d. a.). *Gasilstvo*. GOV.si. <https://www.gov.si teme/gasilstvo/>
- GOV.si. (n. d. b.). *Mreža javne zdravstvene službe*. GOV.si. <https://www.gov.si teme/mreza-javne-zdravstvene-sluzbe/>
- GOV.si. (n. d. c.). *Sistem inšpekcijskega nadzora*. GOV.si. <https://www.gov.si teme/sistem-inspekcijskega-nadzora/>
- GOV.si. (n. d. d.). *Zasebno varovanje*. GOV.si. <https://www.gov.si teme/zasebno-varovanje/>
- Grizold, A. in Bučar, B. (2011). Izzivi sodobne varnosti: od nacionalne in mednarodne do človekove varnosti. *Teorija in praksa*, 48(4), 827–851.
- Jeršin, R. (2008). Naloge pooblaščenih oseb občinskega redarstva včeraj, danes in jutri. V J. Šifrer (ur.), *Zasebno varstvo in občinsko redarstvo*, 9. Slovenski dnevi varstvoslovja. Fakulteta za varnostne vede. <http://www.fvv.unimb.si/dv2008/zbornik/index.html>
- Lavtar, R. in Kečanovič, B. (2007). *Zakon o občinskem redarstvu s komentarjem*. GV založba.
- Meško, G., Dvojmoč, M., Lobnikar, B., Modic, M., Prislán, K., Sotlar, A. in Tominc, B. (2020). *Policija in drugi deležniki zagotavljanja varnosti – vidiki pluralne policijske dejavnosti v lokalnih skupnostih: ciljni raziskovalni projekt: raziskovalno poročilo*. Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede.
- Meško, G., Sotlar, A., Lobnikar, B., Jere, M. in Tominc, B. (2012). *Občutek ogroženosti in vloga policije pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni*. http://www.mnz.gov.si/fileadmin/mnz.gov.si/pageuploads/SOJ/word/Tacen_1511_2012/Porocilo_CRP_zagotavljanje_varnosti_v_lokalni_skupnosti_FVV_2010_2012.pdf

- Modic, M. (2015). Vloga in vidiki sodelovanja občin pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni – predstavitev ugotovitev ciljnega raziskovalnega projekta. V G. Meško (ur.), *Varnost v lokalnih skupnostih* (str. 46–54). Fakulteta za varnostne vede. <https://www.fvv.um.si/vls/Zbornik-VLS-2015.pdf>
- National Geographic. (n. d.). *Urban area*. <https://education.nationalgeographic.org/resource/urban-area/>
- Policija. (n. d.). *Vodje policijskih okolišev*. <https://www.policija.si/svetujemo-ozavescamo/vodje-policijskih-okolisev>
- Pruitt, L. R. (2008). Place matters: Domestic violence and rural difference. *Wisconsin Journal of Law, Gender & Society*, 23(2), 346–416.
- Regijski NVO center. (2010). *Nevladne organizacije*. Nevladnik. <http://www.nevladnik.info/si/nevladne-organizacije/>
- Sotlar, A. (2015). Reševanje varnostnih problemov – med nacionalno lokalno in človekovo varnostjo. V G. Meško (ur.), *Varnost v lokalnih skupnostih* (str. 26–33). Fakulteta za varnostne vede. <https://www.fvv.um.si/vls/ZbornikVLS-2015.pdf>
- Sotlar, A. (2016). Zagotavljanje varnosti v lokalnih skupnostih – med lokalno izraženimi potrebami in pričakovanji ter državno določenimi potrebami in pričakovanji ter državno določenimi strategijami. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), 2. *Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih* (str. 37–45). Fakulteta za varnostne vede.
- Sotlar, A. (23. 03. 2017). Zagotavljanje varnosti v lokalni skupnosti – med lokalno izraženimi potrebami in pričakovanji ter državno določenimi strategijami. *Varen svet*. <https://www.varensvet.si/zagotavljanje-varnosti-v-lokalni-skupnosti-med-lokalno-izrazenimi-potrebami-in-pricakovanji-ter-drzavno-dolocenimi-strategijami/>
- Sotlar, A. in Dvojmoč, M. (2015). Municipal warden services in the pluralised policing environment in Slovenia. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 66(4), 330–341.
- Sotlar, A. in Tominc, B. (2012). Zaznava deklarativnih virov ogrožanja nacionalne varnosti v slovenski družbi. *Varstvoslovje*, 14(3), 231–258.
- Tičar, B. (2015). Pravna ureditev varnosti na lokalni ravni. V G. Meško (ur.), *Varnost v lokalnih skupnostih: zbornik prispevkov Prve nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih* (str. 34–45). Univerza v Mariboru.
- Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje. (2014). *Sile za zaščito, reševanje in pomoč*. <http://www.sos112.si/slo/page.php?src=szr1.htm&tr=1>
- Ustava Republike Slovenije (URS). (1991, 1997, 2000, 2003, 2004, 2006, 2013, 2016). *Uradni list RS*, (33/91, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06, 47/13, 75/16).
- Van Steden, R. (2015). Municipal Law Enforcement Officers: towards a new system of local policing in the Netherlands? *Policing and Society*, 27(1), 40–53.
- Zakon o lokalni samoupravi (ZLS-UPB2). (2007, 2008, 2009, 2010, 2018). *Uradni list RS*, (94/07, 76/08, 79/09, 51/10, 30/18).
- Zakon o občinskem redarstvu (ZORed). (2006). *Uradni list RS*, (139/06).
- Zakon o organiziranosti in delu v policiji (ZODPol). (2013). *Uradni list RS*, (15/13).
- Zakon o varnosti cestnega prometa (ZVCP-1). (2008). *Uradni list RS*, (56/08).
- Zakon o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1). (2006). *Uradni list RS*, (70/06).
- Žnidarič, B. (2004). *Zavarovalništvo in varnost*. Fakulteta za družbene vede.

